

Ščit: zaščita; oseba, ki brani ali ščiti

Novi Webstrov slovar**

Živi ščiti so bili verjetno na splošno razumljeni kot skupina predanih ljudi, ki je odšla v Irak, da bi branila ali varovala druge. Za nekatere ljudi so bili ti “drugi” Iračani, za nekatere diktatorski Sadamov režim, za nekatere so bili živi ščiti pogumni ljudje (in do določene mere junaki), za druge so bili brezposelni fanatiki in/ali figure Sadama Huseina. Celo tiste, ki so prišli v Irak po začetku vojne zlasti iz držav z visoko populacijo muslimanov, da bi se borili proti Američanom in Britancem, so nekateri korporacijski mediji imeli za žive ščite.

Različni posamezniki, ki so prišli v Irak kot živi ščiti, so za to imeli lastne razloge. Nekateri (vključno z mano) si niti niso želeli imena živi ščit, saj termin ‘živi ščit’ spominja na prvo zalivsko vojno, ko je Sadam Husein zahodne civiliste uporabil za talce in jih namestil na določene točke kot žive ščite. Sam bi se raje definirjal za mirovnega aktivista. Vendar ne glede na to, kako sem mislil, da bi me morali imenovati, vsi smo veljali za žive ščite.

Če bi želeli razporediti žive ščite v skupine glede na razloge za prihod v Irak, bi nastal zelo dolg seznam. Čeprav je zagotovo preveč poenostavljeno, predlagam, da ljudi, ki so prišli v Irak kot živi ščit, razdelimo v tri kategorije:

1. tiste, ki imajo ali nimajo aktivističnih in/ali protestniških izkušenj, imajo pa globoko politično razumevanje tako strategije živi ščit kot tudi resničnih razlogov za začetek invazije administracije ZDA na Irak;

* Tolga Temuge je študiral na Upravni fakulteti v Istanbulu. Več let je delal v tujem trgovskem podjetju in se razočaran nad tovrstnim delom kasneje preizkusil v socialnem delu. Leta 1994 se je pridružil Greenpeaceu, kjer je deloval kot aktivist in koordiniral logistiko za sredozemsko regijo ter kasneje postal direktor Greenpeacea za to območje. Sodeloval je v številnih kampanjah proti toksičnemu onesnaževanju, jedrski energiji in energiji ogljikovega vodika (premog, nafta itn.). Bil je aktivni član protivojnega gibanja v Turčiji. Zaradi odhoda v Bagdad je bil odpuščen iz Greenpeacea. Po deportaciji iz Iraka je med vojno prek Irana vstopil na sever Iraka in posnel kratek film o iraškem Kurdistanu.

** Prispevek je bil napisan v angleščini za italijanski priročnik, ki bo objavljen v obliki zbornika z naslovom Živi ščit v Bagdadu, in naj bi izšel v letu 2003.

2. tiste, ki nimajo veliko političnega razumevanja o strategiji živega ščita in razlogih za invazijo ZDA na Irak, vendar jim vest narekuje, da naredijo nekaj 'dobrega' za človeštvo;
3. norci in oportunisti.

Prvo skupino lahko razdelimo na dve glavni podskupini (če izključimo budiste): na islamiste in tako imenovane levičarje. Večina islamskih aktivistov je prišla zaradi nasprotovanja invaziji novih križarjev. Pravzaprav pa je bil George W. tisti, ki je prvi definiral to vojno kot križarsko vojno, ki bo sledila napadom 11. septembra. Čeprav je kasneje poskušal to izjavo preklicati, je z imenovanjem 'vojne proti terorizmu' za 'križarsko vojno' dejansko izdal, kaj imajo on in njegova banda v Washingtonu v mislih. Motivacija večine islamskih aktivistov je tako bila braniti svoje brate in sestre ter se upreti brutalnosti krščanstva nad islamom.

Tako je bila motivacija levičarjev med živimi ščiti dokaj drugačna. Njihova politična ozadja so bila raznolika: od katoliškega socializma do socialne demokracije in anarhizma. Večina je bila aktivna v gibanju proti globalni integraciji svetovne ekonomije in zanje je bil koncept živega ščita dober način, kako pomagati v odporu proti hegemoniji ZDA. Med njimi so bili tudi nekateri neodvisni novinarji, ki so kot svoje poslanstvo videli ne le dokumentiranje dogodkov, ampak tudi aktivno udeležbo v akciji. Te je treba razločiti od drugih novinarjev, ki so v Bagdad potovali pod pretvezo, da so živi ščiti, preprosto zato, da so lahko prišli v Irak. (Iraške oblasti so poročanje iz Bagdada omogočile le omejenemu številu novinarjev, zato je bila to priložnost za tiste novinarje, ki od iraških oblasti niso dobili dovoljenja za vstop.)

Med tistimi v drugi skupini, ki so sledili 'ugovoru vesti', so bili številni različni ljudje z različnimi religioznimi, političnimi, kulturnimi in duhovnimi ozadji: od pripadnikov klubov do krščanskih misijonarjev do nekdanjih uslužbencev velikih naftnih korporacij. Večina teh ljudi, ki ji je uspelo v Iraku ostati daljši čas in celo med vojno, na začetku ni imela jasne predstave o političnosti svojega delovanja. Politične implikacije svojega delovanja so začeli razumeti šele v času svojega bivanja v Iraku. Nekateri so se poučili o Gandhiju in Martinu Luthru Kingu jr. in spoznali, da koncept živega ščita (ali biti priča) ni nastal šele z grožnjo vojne proti Iraku. Drugi pa so prišli in odšli kot avanturisti, z občutkom, da so naredili vsaj nekaj "dobrega".

Med živimi ščiti, ki sodijo v ti dve skupini, je bilo veliko napetosti in nestrinjanja, vendar niso nikdar uporabili nasilja ali se spopadali. Bili so sebični, delali so napake, jokali so, bali so se in se prepirali, vendar so na koncu uspeli mirno živeti skupaj in sodelovati na prostoru, ki mu je grozila invazija.

Tretja skupina, definirana kot norci in oportunisti, je slabo vplivala na kredibilnost preostalih ščitov. Tu so se našli desničarski trgovci z orožjem, medijske

opice, duševno moteni posamezniki, ki so v Irak potovali na predstavo. Nekateri so bili tam preprosto zato, ker se jim je zdelo zabavno. Ti so povzročili večino nereda in napetosti in jih raje popolnoma ločujem od prvih dveh skupin ljudi, ki jih imenujem živi ščiti ali mirovni aktivisti.

To kategorizacijo v tri skupine sem moral narediti, da bi pojasnil razlike med ljudmi, ki so jih mediji in večji del javnosti združili v eno samo podobo živega ščita. Če želimo krepiti protivojno gibanje, moramo s pomočjo pogleda nazaj in jasnega definiranja razumeti dobre in slabe strani (in posledice) izkušnje Živega ščita v Iraku, kaj se je zgodilo in zakaj.

Je bila akcija Živi ščit v Iraku uspeh ali neuspeh? S tem vprašanjem se v tem članku ne bom ukvarjal. Definicija uspeha se utegne razlikovati od osebe do osebe, kar je odvisno od njenih pričakovanj in namenov. Raje bom pokazal, kaj je šlo prav in kaj je šlo narobe (glede na moje videnje in moje razumevanje iz razprav, ki sem jih imel s številnimi ljudmi v Iraku). Rad bi poudaril tiste dejavnike, ki so vplivali na uspešnost naših akcij, in razmišljal, kako bi takšno delovanje v prihodnosti lahko izboljšali. Hkrati bom na kratko predstavil tudi lastno zgodbo. S svojimi izkušnjami v protivojnim gibanju pred odhodom v Bagdad želim prispevati k razumevanju akcije Živi ščit. Upam, da lahko strategijo živega ščita (ali biti priča) v globalnem protivojnim gibanju izpopolnimo in postanemo uspešnejši tudi s pomočjo izkušenj nedavnega gibanja v Iraku. To je lahko v pomoč tistim, ki bodo podobne akcije izvajali kje drugje, in za tiste, ki jih v tem trenutku izvajajo v drugih državah, četudi ne želijo, da jih ne imenujejo živi ščit. Pozdravljam tiste, ki delujejo v okupirani Palestini, saj se zdi, da je izraelska vojska eden najbolj brutalnih sovražnikov, s katerimi se lahko soočiš.

BITI PRIČA

V Iraku mi je prišlo na misel, da je to dejansko prvič, da so številni ljudje po svetu in celo nekateri med živimi ščiti slišali za koncept živega ščita. Jasno je, da aktivisti, ki so jadrali na območje Pacifika, kjer so se izvajali jedrski poskusi (npr. Muroroa) ter mirovniki in aktivisti solidarnosti v okupirani Palestini med drugo intifado večini niso bili poznani. Biti priča je bila vedno ena glavnih taktik nenasilnih direktnih akcij. Čeprav je njena zgodovina veliko daljša, je bil v modernih demokracijah upor proti agresorjem s pomočjo nenasilnih direktnih akcij za ljudi z malo moči eden glavnih prispevkov za uveljavljanje demokracije. Od chiapaških indijancev v Mehiki do študentov, stoječih pred tanki na Trgu nebeškega miru na Kitajskem, do ekologov, ki so se s svojimi telesi postavili pred kitolovce ali se utaborili na drevesih (npr. v Caterpillarsu) – vsi ti so bili dejansko živi ščiti, ki so se uprli nepravilnosti ne glede na to, kaj je bila zanje nepravilnost.

Slika 2: Živi ščit, foto: Francisco Ciavaglia (Panohe)

Protesti delavcev predvsem v Veliki Britaniji in Evropi v začetku dvajsetega stoletja in gibanje leta 1968 nikoli niso mobilizirali toliko ljudi z različnimi ozadji, kot jih je protivojno gibanje proti invaziji ZDA na Irak. Milijoni ljudi so se zbirali in protestirali skoraj povsod po svetu. Veliko ljudi je prek protivojnega gibanja izrazilo svoje sovraštvo in jezo nad prokorporacijsko in imperialistično politiko administracije ZDA. To sovraštvo se je skrivalo v neizraženih občutjih po napadih 11. septembra, da so si “Američani to zaslužili” pri ljudeh, ki so sicer prepričani, da teroristični poboji civilistov nikakor ne morejo biti opravičljivi. Nasprotovanje politikam ZDA je vsepovsod hitro raslo in doseglo vrhunec po razpadu tako imenovane “komunistične grožnje”.

Koncept živega ščita je močna strategija v celotnem protivojnem gibanju. Morda so bile prav v Iraku, ki mu je grozil napad ZDA, prvič razmere take, da so omogočale izpeljavo uspešne akcije Živi ščit. Vse, kar je bilo potrebno, je bil poziv. Vendar pa ni bilo organizacije, ki bi si upala prevzeti tveganje in pozvati ljudi, naj svoja življenja postavijo v nevarnost. Jedro aktivističnega gibanja še ni izvajalo akcij v tej regiji, razen v Izraelu in še tam le omejeno. Voices in the Wilderness je bila edina organizacija, ki je v prejšnjih letih izvajala solidarnostne kampanje v Iraku, vendar je bila njihova strategija drugačna od strategije Živega ščita. Tako imenovane *hard core* globalne organizacije, kot npr. Greenpeace, si niso drznile zavzeti takega stališča, čeprav so znane po podobah aktivistov, ki tvegajo svoja življenja pred kitolovci ali na območjih jedrskih poskusov. Vedeli so, da v Iraku ni obalne straže, ki bi jih aretirala in odvedla, preden bi eksplodirale bombe. Še verjetneje pa si nekateri administratorji teh organizacij, katerih plače znašajo več kot 100.000 ameriških dolarjev na leto, niso upali tvegati svojih služb.

Že med organizacijami nam ni uspelo najti kandidatke in tudi poziv posameznika gotovo ne bi ustvaril tolikšne motivacije za odhod, razen če bi bil ta posameznik ali posameznica slavna osebnost, kot na primer svetovno znani rockovski pevec, svetovno znan intelektualec ali papež. Vendar si takega poziva ni upal izreči nihče, saj to ni bilo v njihovi odgovornosti, pa tudi zato, ker poziv ni pomenil samo oditi v Irak in pozvati ljudi, naj se ti pridružijo. Treba bi bilo izpeljati svetovno kampanjo. Vendar je to nekdo naredil. Ta nekdo je bil nekdanji marinec, ki se je celo boril v prvi zalivski vojni. Z zažigom svojega ameriškega potnega lista je začel napad proti ameriškemu imperializmu. Ni bil le karizmatičen, ampak je tudi dajal odločne izjave in govoril precej prepričljivo. Celo Noam Chomsky mu je poslal spodbudno elektronsko pismo, kot nakazuje njegova internetna stran. Kako bi lahko mediji v tistem času dobili boljšo zgodbo? Kenneth Nicholas O’Keefe je postal medijska ikona in tako je veliko ljudi po vsem svetu slišalo zanj in za Živi ščit.

PRED PRIHODOM V BAGDAD

Bilo je sredi decembra 2002, ko sem prvič slišal za Kennetha Nicholasa O'Keefeja. Na internetu sem našel njegovo telefonsko številko in mu na telefonski tajnici na Nizozemskem pustil sporočilo. Še isti večer me je poklical. Njegov glas se mi je zdel zanimiv in predan. Povedal sem mu, da bom pomagal, kolikor le lahko. Čeprav sem bil takrat izjemno zaposlen z delom v mednarodni organizaciji, sem prevzel aktivno vlogo v logističnih pripravah in pri delu z mediji med bivanjem živih ščitov v Turčiji. To delo sem opravil v okviru 'Koordinacije proti vojni v Iraku' v Turčiji, ki je bila sestavljena iz več kot 150 organizacij, združenih v nasprotovanju grozeči vojni. Takrat sem Kennethu zelo jasno povedal, da mu bom pomagal v okviru 'Koordinacije proti vojni v Iraku' in da sam ne bom potoval v Irak z njegovo organizacijo, ampak kot posamezen mirovni aktivist.

Še preden so slavni rdeči avtobusi, ki jih je organiziral Ken s svojo organizacijo Truth Justice Peace in ki so vozili nekatere žive ščite v Irak, krenili na pot, sem takoj opazil organizacijske pomanjkljivosti. Obstajala sta dva načina, kako uspešno izpeljati to operacijo: ali poslati izbrano skupino ljudi pod okriljem jasno definirane organizacije ali pa pozvati k množični migraciji in se nato (za Kennetha) pridružiti množici ter tako organizacijo prepustiti iraškim oblastem. Prvi način bi zahteval določeno obdobje priprav, kjer bi prostovoljce najprej intervjuvali ter jim glede na njihove sposobnosti dodelili določene odgovornosti. Drugi način pa ni zahteval toliko priprav in vodenja kot prvi. Kampanja s ciljem prepričati na tisoče ljudi, naj gredo v Irak in tam ostanejo kot živi ščiti, je zahtevala veliko medijskega in komunikacijskega dela zunaj Iraka. Take kampanje bi morala osredotočiti na razširjanje sporočila, da lahko prisotnost tisočev ustavi zelo verjetno invazijo. To ni bila nemogoča naloga, vendar prav gotovo bolj zapletena kot prva. Kakorkoli, Kenneth ni opravil nobene. Namesto tega je pozival k množični migraciji v Irak in k združitvi pod njegovo organizacijo in vodstvo. Od tega trenutka je nalogo živega ščita ogrožalo ime Kenneth O'Keefe ali povedano drugače – ogrožal jo je njegov ego.

KAJ JE ŠLO NAROBE?

Kennethov cilj je bil pridobiti čim več ljudi – z njegovimi besedami 'tisoče' – vendar sredstva, ki jih je zagotovil v svoji kampanji, niso zadoščala za tolikšno število ljudi, ki bi se želeli pridružiti 'njegovi' organizaciji. Številni prostovoljci, ki se niso zavedali omejenih možnosti Kennethove organizacije, so verjeli, da je najboljši in verjetno edini način potovanja v Irak, da se mu pridružijo na poti ali v Bagdadu. Ken ni pripravil logistike za stotine, kaj šele za tisoče. V Bagdad ni poslal logistične skupine, ki bi pred prihodom živih ščitov proučila lokacije za

njihovo namestitvev. Prav tako ni bilo jasnega sporazuma med iraškimi oblastmi in Kenovo organizacijo predvsem o nekaterih bistvenih vprašanjih, kot so nastanitev, točke, ki jih bodo pokrivali živi ščiti, sredstva prevažanja v Iraku in komunikacijski kanali.

Kennethov poziv k množični migraciji je začel zbujati pozornost svetovnih medijev v decembru 2002. Čeprav so v Iraku že delovale humanitarne skupine, se je zavezanost živega ščita, da bodo z Iračani ostali med vojno, razlikovala od ciljev teh drugih skupin. Ko so ljudje slišali za Kennethov poziv, naj postanejo prostovoljci za Živi ščit v Iraku, so pošiljali elektronska pisma, da bi izvedeli, kako se lahko vključijo v akcijo. V tistem času sta bila edini dve osebi, ki sta odgovarjali na sporočila, Kenneth in Christian, ki pa nista imela ustreznih sredstev za odgovarjanje na vsa ta vprašanja.

Kmalu so se jima v Londonu pridružili prostovoljci in tako so nujno potrebovali pisarno. Faruk Zapci, uveljavljen vojni poročevalec in dopisnik za turški osrednji časopis Hurriyet, jim je ponudil pisarno časopisa v Londonu. Hurriyet je znan po tesnih odnosih s turško "deep state" in drugimi velikimi korporacijami v Turčiji, zato seveda to ni bil 'idealen' prostor za pisarno Živega ščita. Faruk Zapci je bil seveda na lovu za novicami iz Iraka in je Živemu ščitu priskrbel pisarno zato, ker je želel zgodbe prejemati prvi. Že takoj na začetku je poskušal vplivati na potek akcije Živi ščit. Eden od incidentov, ki se ga spomnim, se je zgodil v Halepu v Siriji, ko je poskušal prepričati nekatere žive ščite, naj se vrnejo v Damask po Kennetha, čeprav so se ščiti na sestanku že odločili, da ne bodo spreminjali poti, temveč nadaljevali pot v Bagdad. Faruk ni bil edini novinar v skupini, ki je potovala v Bagdad, bilo je še veliko drugih iz različnih držav. Do neke mere je bila odločitev, da so z nami novinarji, ki dokumentirajo izkušnjo Živega ščita, pravilna. Vendar ni bilo prav, da so pod pretvezo Živega ščita vstopili v Irak. Zaradi prisotnosti novinarjev so bile iraške oblasti bolj pozorne tudi na delovanje ščitov.

Ti novinarji so se udeleževali tudi vseh zasebnih sestankov ščitov. Lahko bi argumentirali, da je bilo na teh zasebnih sestankih zaradi transparentnosti dobro imeti novinarje. Vendar je naš sovražnik sprejemal odločitve za zaprtimi vrati in svetu poročal prek novinarjev, vključenih v njegove vojaške sile. Po mojem mnenju bi morale diskusije Živega ščita o usodi akcije potekati brez prisotnosti novinarjev. Na srečo je bila večina novinarjev, ki je potovala s ščiti, zelo naklonjena odkriti predanosti živih ščitov ter ni poskušala škodovati akciji z napihovanjem problemov. Predstavljajte si, da bi bili novinarji na tajnem sestanku v Beli hiši, kjer bi Donald Rumsfeld spomnil Georgea W., da on ni tisti, ki odloča, ampak da odgovarja orožarskim in naftnim gigantom, ki so podprli njegovo volilno kampanjo, kot tudi "deep state" (ali vojski hunti vključno z ustavnim sodiščem), ki so mu pomagali ukrasti volitve. To bi zares rad videl!

KAKO PRITI V BAGDAD?

Kot je bilo že omenjeno, so svetovni mediji zgrabili Kenov poziv, tako da so številni vzpostavili stik z njim in verjeli, da je najboljši način za potovanje v Irak, da se mu pridružijo. Za tiste, ki so prihajali prek oceana, je bilo načrtovano, da se bodo lahko priključili rdečim avtobusom nekje v Evropi, v Italiji ali v Istanbulu. Vendar se je manjša skupina, ki je z rdečimi avtobusi začela potovanje v Londonu, soočila s toliko logističnimi težavami in notranjimi konflikti, zlasti zaradi Kenovega vztrajanja, da naj bo sprejet za vodjo in edinega govornika, tako da se je skupina aktivistov, ki so se mu nameravali pridružiti v Italiji, odločila, da se sama odpravi na pot in pridobi vizume, ki jim jih je obljubil Ken. V Turčiji so si kurdski in turški prostovoljci s pomočjo številnih prostovoljcev, vključno s Saban Dayanan iz Združenja za človekove pravice, priskrbeli vizume na iraškem veleposlaništvu v Ankari in uredili lasten prevoz v Bagdad. Toda obljubili smo, da bomo počakali na rdeče avtobuse. Številni ljudje pa so prišli v Istanbul brez vizumov in upali, da je to uredil Kenneth. Zaman. Tisti, ki so sami prispeli v Turčijo, so obupano in razočarano ugotovili, da avtobusi zamujajo in da njihovi vizumi še niso urejeni. Ti ljudje so zapustili svoje družine in službo zaradi plemenitega razloga. Zato je morala turška skupina zanje urediti nastanitev in urediti vizume (vključno s sirskim) na ankarskem veleposlaništvu. Tisti, ki so imeli svoj prevoz, so se odpeljali proti Bagdadu, ne da bi počakali na rdeče avtobuse, drugi pa so bili prisiljeni čakati nanje.

Končno so rdeči avtobusi le prišli v Turčijo. 'Koordinacija proti vojni v Iraku' jih je skupaj s "Platformo proti invaziji in vojni", ki so jo sestavljale zlasti islamske skupine, pozdravila na grški meji in jih spremila v Istanbul, kjer jih je pričakala velika skupina aktivistov s transparenti. Kennetha ni bilo na avtobusu, ker je raje počakal v Rimu, da popravijo enega od avtobusov, ki se je pokvaril. Vendar niti za aktiviste niti za medije ni bilo pomembno, ali je Ken prišel ali ne. Spoznali so, da je posameznikov, ki so se odločili oditi v Irak, da bi preprečili verjetno invazijo, veliko in da je med njimi veliko izjemnih ljudi. John Ross je eden mnogih, ki bi jim želel posvetiti posebno pozornost. Je 63-letni aktivist in neodvisni novinar, ki ni hotel iti v Vietnam in je zaradi tega eno leto preživel v zaporu v ZDA. Več let je živel med chiapaškimi Indijanci v Mehiki in napisal tri knjige o Zapatistih. Uredila sva si vizume ter se odpravila v Sirijo. Na žalost ni bilo množične migracije, vendar je bilo na desetine ljudi, ki so zapustili družine in ljubljene, da bi tvegali svoje življenje. To je bilo preprosto dejstvo in to smo naredili.

Navdušen sprejem, ki ga je Živi ščit doživel v Turčiji in Siriji, se je bistveno razlikoval od hladnega sprejema v večini evropskih držav. V Siriji so ščite namestili v hotel v Halepu. Zdelo se je, da se zadeve urejajo in rasla je skupinska dinamika, hkrati pa tudi nasprotja med različnimi posamezniki znotraj skupine. Na eni strani

Joe, lastnik rdečih avtobusov, ki jih je najela Kenova organizacija, in na drugi Christian, ki je bil najbolj zvest Kennethu, sta drugim oteževala razmere. Kljub razlikam v motivaciji med posameznimi aktivisti jih je Kenneth svetu predstavljal kot enotno misijo pod enim dežnikom – njegovim. V resnici pa sploh ni bilo tako. Narejenih je bilo veliko logističnih napak in veliko ljudi, ki so mu zaupali in se mu pridružili, je bilo tako ali drugače razočaranih. Avtobusi in ljudje v njih so peljali proti Bagdadu kljub Kennethu in njegovim zaveznikom kot tudi njegovi opoziciji, kot je bil Joe, lastnik avtobusov, in Sue Darling, nekdanja britanska diplomatka, za katero se je zdelo, da je na Joejevi strani. Toda problemov s prihodom avtobusov v Bagdad še zdaleč ni bilo konec.

BAGDAD

V Halepu sem zapustil rdeče avtobuse in prostovoljce iz Turčije, ki so potovali z lastnimi vozili, ter se odpravil proti Bagdadu sam, kot sem Kenu napovedal že dolgo pred tem. Prostovoljci, ki so potovali ali že prispeli v Bagdad, so ugotovili, da so tam kot posamezni aktivisti in ne kot pripadniki kake organizacije. Nihče ni vedel, kaj jih čaka v Iraku.

V Bagdad ni bila poslana logistična odprava, ki bi uredila potrebne podrobnosti pred prihodom ščitov, kar je nujno vodilo do tega, da so iraške oblasti poskusile spodkopati koncept Živega ščita s svojim propagandnim strojem. Pričakovati je bilo, da bodo iraške oblasti poskušale prevzeti nadzor nad ščiti, ki so pripotovali v njihovo državo na tako neorganiziran način. Konec koncev je bil Irak država, ki ji je grozila invazija, in le kakšne pogajalske možnosti bi lahko imeli v takih okoliščinah? Ščite, ki so pripotovali v Irak, je sprejela tako imenovana nevladna organizacija 'Peace Solidarity and Friendship' (Mir, solidarnost in prijateljstvo), ki jo je vodil eden Sadamovih nekdanjih diplomatov in svetovalcev, dr. Abdulrezzak El-Hasimi.

Iračani so se dobro zavedali položaja in so seveda želeli nadzorovati ščite, ki so pripotovali v Irak. Vendar so ščiti v Bagdadu imeli veliko več svobode kot marsikatera druga organizacija. Sami smo se smeli gibati po mestu in pripravljati demonstracije, o katerih smo iraške oblasti le na kratko obvestili. Problem je nastal šele, ko je prišel čas za namestitev ščitov na infrastrukturne točke. Iraške oblasti so vztrajno zavračale nastanitev na določene točke, kot so bolnišnice in arheološke znamenitosti, češ da bomo bolj v napoto kot v pomoč in da lahko bolnišnice in zgodovinske znamenitosti varujejo sami. Prvi argument, ki je zadeval bolnišnice, se je zdel logičen, odločitev, da ščiti ne smejo varovati zgodovinskih znamenitosti, pa se je izkazala za veliko napako, saj so bili muzeji takoj po vpadu v Bagdad tarča pustošenja, priložnost pa so izkoristili tudi nekateri uslužbenci

zahodnih korporacijskih medijev (delavca Fox TV so na letališču v New Yorku zalotili z ukradenimi predmeti iz Bagdadskega muzeja).

V Bagdad so vsak dan prihajali novi prostovoljci. Ščiti, ki so že bili v Bagdadu, so jih pozdravljali in zaradi številni razlogov poskušali skupino obdržati skupaj. Treba je bilo vedeti, koliko ščitov je v Bagdadu, da bi lahko organizirali namestitvene točke ter da bi o njihovem številu lahko poročali vladam in medijem po svetu, s čimer bi kampanja dosegla močnejši učinek. Hkrati pa je dr. Hasimi poskušal prevzeti nadzor nad organiziranjem ščitov in uveljavil svojo tako imenovano nevladno organizacijo kot edino odgovorno za organiziranje ščitov. Hasimi in njegovi nadrejeni so se dobro zavedali konfliktov znotraj skupine. Številni ščiti so bili vznemirjeni zaradi boja za vodstvo med Kennethom in njegovimi zavezniki ter njihovimi nasprotniki. Povrhu vsega pa so oportunisti in nekateri pustolovski manijaki povzročali veliko problemov in ogrozili kredibilnost ščitov. Ko so mediji spoznali te težavnosti, so postajali vse bolj frustrirani.

Pravi udarec medijev je nastal, ko so številni aktivisti zapustili Irak po govoru dr. Hasimija, v katerem je razglasil, da je on tisti, ki odloča, in da ne bo dovolil nobenemu živemu ščitu namestitve v bolnišnice ali na zgodovinske znamenitosti, in od vseh tistih, ki se niso strinjali s to odločitvijo, zahteval, naj zapustijo Bagdad. Pri Iračanih so bili ščiti dejansko zelo toplo sprejeti in so imeli v primerjavi z domačimi in zahodnimi organizacijami in mediji veliko svobode. Vendar je bilo Hasimiju neprijetno ob Kennethovem obnašanju in nikoli dokončanih razpravah. Nekateri ščiti so državo zapustili zaradi Hasimijevega govora, številni pa še pred tem, saj so v Irak prišli le za določen čas in so se morali vrniti v službo. Število tistih, ki so zapustili državo, so mediji hitro prikazali kot propadlo misijo. Številni korporacijski mediji so trdili, da so vsi ščiti zapustili državo in zbežali, ker se je naglo približevala vojna. To pa nikakor ni bilo res, saj so nenehno prihajali novi prostovoljci in veliko je bilo tudi takih, ki niso hoteli oditi iz države.

DEPORTACIJA

Vendar se je zaradi Kennethovega obnašanja položaj še zaostрил. Pripravil je govor, v katerem je povedal, da po Hasimijevem ultimatu ne more več zagotoviti varnosti ščitov v Iraku, kot da bi kdaj prej mogel kaj takega zagotoviti. Mnogi so se začeli bati, da jih bodo Iračani prisilno razvrstili na določene točke in jih tam med vojno zadrževali kot talce. To je bila dejansko ena od možnosti, na katero bi morali prostovoljci pomisliti pred prihodom v Irak. Vendar ta možnost ni bila nič večja od možnosti, da te ubije ameriški izstrelek. Celotna operacija je bila velikansko tveganje že od vsega začetka in to je tisto, kar je tej kampanji dalo

moč. To je bil razlog, zaradi katerega je celotna akcija zbudila toliko pozornosti. Zato so bile takšne razprave brez pomena; vse, kar bi morali storiti, je bilo obdržati avtonomijo, držati skupaj in končati, kar smo začeli.

Vendar so se nekateri zaradi lastnih razlogov začeli Hasimiju pritoževati nad drugimi aktivisti. Nazadnje se je Hasimi odločil, da deportira pet ljudi: Johna Rossa, Evo, Gordona, Kennetha in mene. Hasimi je menil, da mu bo deportacija teh petih ljudi omogočila razrešitev problemov, ki so jih po njegovem povzročali živi ščiti s tem, ko so spodkopavali njegove odločitve. Deportacija Kennetha in njegovega tesnega podpornika Gordona za večino ljudi ni bila presenečenje, saj je Hasimi večkrat jasno povedal, da ne bo več toleriral Kennethovega obnašanja. Po Hasimiju so Evo deportirali zato, ker je sama, ne da bi o tem obvestila oblasti, potovala v Basro. John Ross je igral aktivno vlogo v komisiji za infrastrukturne točke, ki so ji ščiti naložili nalogo nameščanja ljudi na tiste točke, ki jih je bilo po njihovem prepričanju najpomembneje varovati. Jaz sem imel na skrbi komunikacijo s Hasimijem o potrebah in problemih ščitov, čeprav moram priznati, da sem vztrajal, da to ni dobra ideja. Dejansko pa Hasimijeva odločitev o naši deportaciji ni bila nič drugega kot demonstracija moči.

Prisiljen sem bil zapustiti zabožnik v naftni rafineriji Daura, kjer sem nekaj časa živel. Prišli so pooblaščenca in me zelo prijazno prosili, naj pripravim prtljago. Z Johnom in Gordonom smo se dogovorili, da bomo državo zapustili brez povzročanja problemov, saj naš namen ni bil boj za naše državljanske pravice v Iraku, pač pa kampanja proti invaziji ZDA na to državo. Ko te tvoji gostitelji nočejo več v svojem domu, je najbolje, da odideš. Vendar se je Kenneth še enkrat odločil, da vse pokvari, in skupaj z Evo zavrnil odhod iz države, dokler ju ne bodo aretirale in k odhodu prisilile iraške oblasti. Naša opozorila so naletela na gluha ušesa. Eva in Ken sta zbežala iz hotela Palestina, kjer so Iračani za nas pripravili prevoz v Jordanijo. Kenneth je poskušal v svojo to zmešnjavo vključiti še medije, vendar na srečo ti niso pokazali preveč zanimanja. Ken in Eva sta se naslednji dan predala in pod nadzorom zapustila državo.

Po naši deportaciji se je veliko aktivistov, predvsem velika skupina iz Barcelone, odločilo, da zapustijo Irak in svoj boj proti invaziji ZDA nadaljujejo drugje, na drugačen način. Več kot sto ščitov se je odločilo, da ostanejo na strateških točkah, kjer so ostali do konca vojne. To ni zbudilo pozornosti svetovnih medijev, vendar nobene od točk, kjer so bili nastanjeni ščiti, niso zadeli izstrelki ZDA, razen komunikacijskega centra, ki je bil zadet samo 24 ur po tem, ko so tam nameščene ščite premestili na drugo točko. Naključje?

Iračani so tudi med vojno skrbeli za ščite. Kot je značilno za vse vzhodne kulture, niso zavrnilo svojih gostov in so jih oskrbovali s hrano tudi, ko je bila njihova država bombardirana. Ščiti so jim to poskušali povrniti, kolikor so lahko,

in se celo s transparenti postavili pred napadalce ZDA, ko so vstopili v Bagdad. Tudi to ni zbudilo velike pozornosti medijev po svetu.

NAVKLJUB VSEMU

Kljub vsem problemom, s katerimi so se živi ščiti soočili v Iraku, moram potrditi, da je bilo to zame in za številne druge nepozabna izkušnja. Kot sem že omenil, je bila akcija Živi ščit v Iraku del celotnega svetovnega protivojnega gibanja. Živi ščiti v Iraku in aktivisti iz vsega sveta niso mogli ustaviti invazije ZDA, kar pa jim je uspelo narediti zelo uspešno, je bilo razkritje resničnega obraza hunte v Beli hiši in njihovih zaveznikov v Veliki Britaniji. Nasprotovanje svetovni velesili ni nikdar doseglo takega vrhunca, še posebej po naklonjenosti zaradi napadov 11. septembra. Celo najbolj navadni možje in žene, ki so verjeli v tisto, kar so jim kot realnost predstavljali oblastniki ZDA, so začeli o tej 'realnosti' dvomiti in kar je najpomembnejše, reagirati. Milijoni ljudi so se začeli zbirati na ulicah po vsem svetu in opominjati oblastnike, da ne morejo početi, karkoli se jim zahoče, brez upoštevanja volje ljudi. Turška vlada je bila deležna tolikšnega pritiska javnosti, da ji predloga, da bi dovolili namestitev vojaških sil ZDA v Turčiji ter uporabo njenega zračnega prostora, pristanišč in vojaških baz ZDA, ni uspelo spraviti skozi postopek v parlamentu. Protivojni aktivisti iz vsega sveta in živi ščiti v Iraku so jih spominjali na njihovo odgovornost.

Prisotnost živih ščitov v Iraku ni pomagala le pri tem, da so se agresorji ogibali napadom na določene točke, ki so bile življenjsko pomembne za iraške civiliste, živi ščiti so tudi gradili medsebojne odnose z iraškim ljudstvom. Predstavljajte si ljudstvo, ki ga je dolga leta ob podpori ZDA in zahodnih zaveznikov zatiral diktator in so ga nato več kot deset let mučile sankcije ZN. Povrhu vsega so jih v zadnjih desetih letih ZDA redno bombardirale (ko niso več potrebovale Sadama) in izgubili so svoje ljubljene in upanje v življenje. Ti ljudje so srečali aktiviste iz vsega sveta in morda prvič v življenju prišli v stik z zahodnimi nasprotniki. Nikoli ne bom pozabil dogodka v šoli v rafineriji Daura. Ko je Faith, starejša aktivistka iz ZDA, obiskala to šolo in so jo dijaki pozdravili z vzklikanjem slogana "Down! Down America!", jih je njihova učiteljica ustavila in jim povedala, da je njihov sovražnik vlada ZDA in ne vse ameriško ljudstvo. To je bila verjetno najbolj dragocena lekcija, ki so se je otroci naučili v tej šoli. Prisotnost ščitov je pomenila veliko več kot zgolj varovanje določenih točk.

NAZADNJE

Morda ne bi mogli preprečiti vojne, gotovo pa je, da smo s svojo glasnostjo prisilili agresorja, da je bil bolj previden. Vojaške sile ZDA in Velike Britanije so bile pod pritiskom, da zadržijo civilne žrtve (jajca, ki jih je treba razbiti pri pripravljanju omlete!) na najnižji ravni. Očitno je, da jim to ni uspelo, na kar posebej kažejo dogodki, kot npr. bombardiranje tržnice v Bagdadu. Vsak nov dan njihove prisotnosti v Iraku je dokaz njihovega neuspeha.

Predstaviti sem poskušal kratko in iskreno zgodbo o tem, kar sem skupaj z živimi ščiti in mirovnimi aktivisti doživel v Iraku. Upam, da takih doživetij ne bo treba ponavljati. Vendar nimam veliko upanja. Gospod Blair se sooča z resnimi težavami z nasprotniki v Veliki Britaniji, celo znotraj laburistične stranke. Prav tako se sooča z obtožbami iz poročila BBC, da je njegova vlada ponaredila dejstva in pretiravala pri tako imenovanih dokazih, da ima Irak orožje za množično uničevanje, ki bi lahko bilo proti Veliki Britaniji uporabljeno v 45 minutah. Javnomnenjske raziskave v ZDA so pokazale, da je podpora Bushevi administraciji manjša. Od 1. maja, ko je bil uradno razglašen "konec vojne", pa do dneva pisanja tega članka je bilo v Iraku ubitih na desetine ameriških vojakov in vsak dan so ubiti novi. Izgublajo. Večina Iračanov položaj opisuje kot vietnamsko puščavo. Celo Kurdi, ki so bili največji zavezniki ZDA, sedaj le čakajo in opazujejo, kdaj bo Američanom v Iraku spodletelo in bodo nujno potrebovali kurdsko pomoč. Vendar Američani še vedno niso pripravljeni odnehati in se umakniti z Bližnjega vzhoda niti iz kaspijske regije, kjer imajo namen nadzorovati svetovno največje zaloge ogljikovodikov. Zato je zelo verjetno, da bo agresor ZDA ustvaril nov Irak na Bližnjem vzhodu ali kje drugje. In če kdo verjame, da se bo izraelski problem (ne palestinski!) razrešil pod vodstvom Georgea W. in razvpitega mesarja Šarona, jim povem, da se motijo.

Gibanje proti globalni integraciji svetovne ekonomije ni bilo nikdar tako pomembno kot danes in živi ščiti bodo v prihodnosti ponovno igrali aktivno vlogo pri demoniziranju agresorjev, kjerkoli že bodo. Ko se bodo ščiti prihodnjič odpravljali v državo, ki ji bo grozila invazija ZDA, se bodo morali zavedati napak, ki so se zgodile v Iraku. Mirovni aktivisti ali živi ščiti morajo spoznati, da je potrebna boljša organizacija še pred začetkom akcije. Kdorkoli bo prihodnjič sprožil akcijo, Kenneth Nicholas ali kdo drug, mora vedeti, da se ne more le ena oseba pretvarjati, da je odgovorni producent, producent, pisec scenarija, režiser in glavni igralec obenem. Le skupinsko delo, pri katerem si ljudje zaupajo in verjamejo drug v drugega, ter si delijo vloge v akciji in sodelujejo, bo lahko imelo maksimalne učinke. Hvala vsem, ki ste potovali v Bagdad in pokazali, da je v prihodnosti mogoče izvesti še učinkovitejšo akcijo.

Prevedla Marta Gregorčič